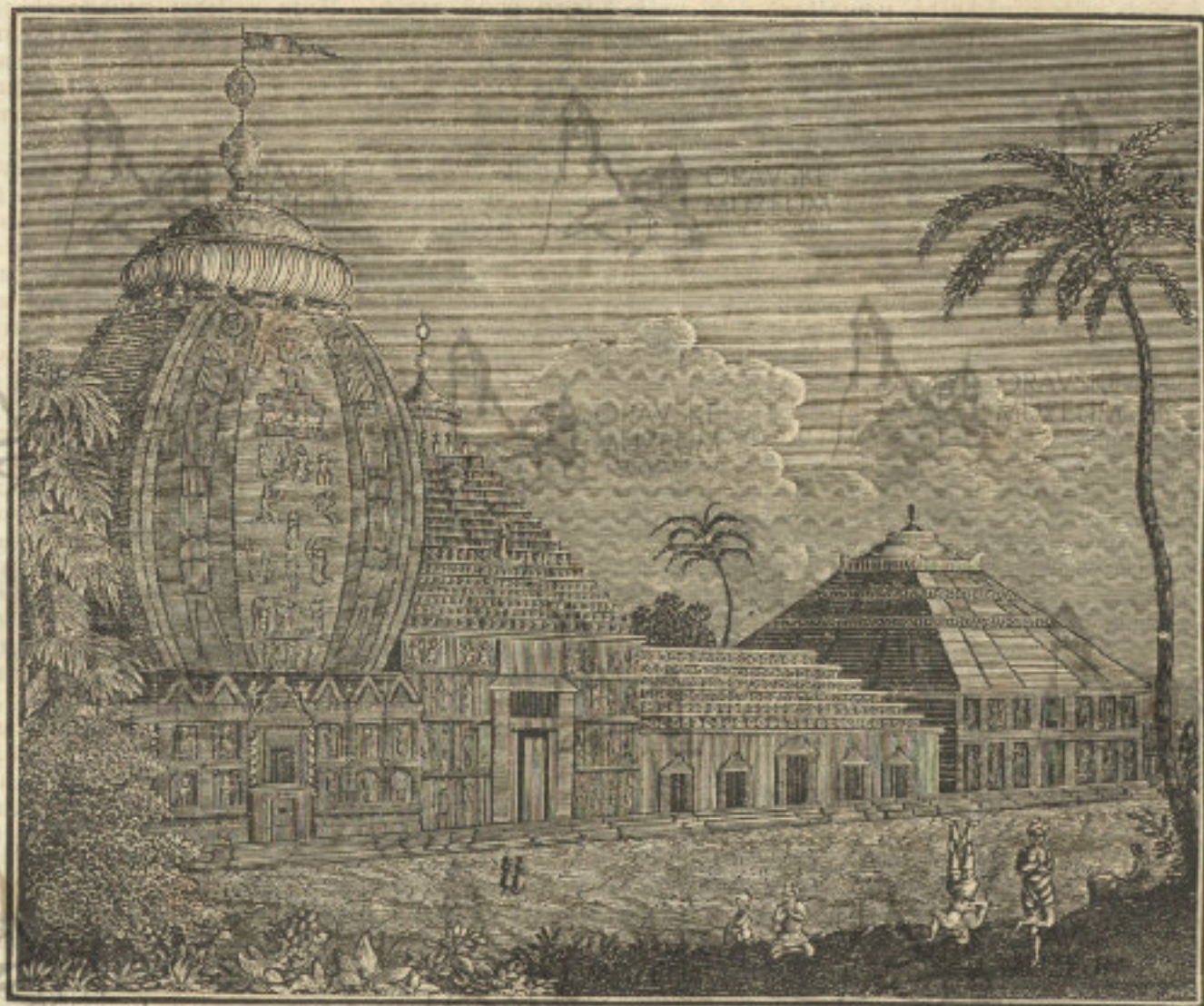

nejlačinejšij spis obrázkowj k rozšírenj užitečnych známostí
 pro Čechy, Moravanj a Slováky.

Číslo 17.

Vychází každou sobotu.

1854

Chrám Džagernatův.

Indie, w neyširšijm slova toho smyslu, obsahuje wsecky na východ řeky Sindu a na posledně welikého sahající Himalajského i jeho východních větvi položené země, mezující na půlnoci s rúšijí čínstán, a na jihu i východu s indickým Oceanem. Povrch těchto přebíhajících zemí, poznamenej w ten počet i ostrovy k nim přináležející, vynáší 125,000 □ (čtvercových) míl. Dělí pak se Indie, podle přirozeného položení svého, na dva poloostrovj, gmenované přednj a zadnj Indie, a na ostrovy. Dobyvatelstwa w samé přednj Indii přes 130 milionů se počítá. Ob času obgewenj Ameriky gmeno východnj Indie, k rozeznání od západnj čili americké Indie, wšsem omylem a neplatně tak prozvané, w obýcě wšelo.

Indie východnj přináležj bez odporu k neypo-
 zehnanějšij vlastem celého našeho okresu zemského.
 Krása, aurodnost a bohatstwj zemj gegich přerovňuje
 wšecto wyspánj. Nesmírné rowiny, rozvinuté u
 paty hor Himalajských, odvěčným sněhem pokrytých
 a gi na podobu sněhowého pásu ode Tibetu a Bu-
 charsta dělejch, rozprostírají se široko daleko na
 jih a východ, a wynášejí, mimo wšecto plodiny
 našj části země, i neydražšj kolenj a lékonosné rost-
 liny, bawlnu, cukr, indigo a wšeliké ovoce pal-
 mowé. W lůně země naležají se wšeliké lomy; na
 břehu mořském sbírají se neyčistějšj perly. W řijšj
 wšitak panují tam lew, slon, nosorožec, tigr, lew-
 hart, mimo jiné mnohé; lesny glau plny neyfrá-
 šnějšjho ptactwa. Dwišsem ale i gedowatých a šlo-

Indové mají své zvláštní náboženství, t. bra-
hminské. Podle něho věří se ovšem, anebo aspoň

ny slauy 36 strowjcu ziwjstj, na gehoż konci sedha Hunmana, indického bésa s opicj hlawaui, poslawena gest. Obraz sameho Džagernata, k němuž obywatelé newyžďaleněgšich končin Hindostanu pauti konagi, ani frášau, ani welebnostj se newyznačuge. Někdy suad nemotorněgšij a nesličněgšij podobizna z rukau obraznjka na swětlo newysla, gako gest modla tato. Sáháí ona totiž gen až do kčel, a newiděti na ni ani rukau ani prstů; gen negafě gafobu pahlyu wymlagi po obau stranách od pleci, na něž tučij časem zlaté ruce wěšegj a lěpagi.

Chrámu Džagernata obřázano gest 4000 rodin k wěčné geho službě, mezi nimij weliký počet kucharů se nalezá, genu napotřád trně strogicjch. Wednomu Angličanu podarilo se opatřiti sebě aucty dennijch austrat na potřeby bésa tohoto. Totijto modla tato a služebnictwo gegj potřebuji každodenně 200 liber reyje, 97 lib. watirwa gmenowaného Kully, 80 lib. žita, 188 lib. másla, 80 lib. cukru, 32 lib. želín, 10 lib. kyselého mšesa, 2 1/2 lib. koření, 2 lib. sandalového dřewj, 20 lib. soli, a něco káfru; mimo to 4 rupie (až 4 zlaté) na dřewo a 22 lib. oleje do nočních lamp (swjtilen). Poswátňj potrm třikrát za den modle se předkládá. W čas stolowanj brány chrámu před nezastřecenci se zamyslagi, a gediné newdowěrněgšij služebnjci smějí do swatyně modlárny wcházeti. W předstijni pažody promodj plesy a tance badžadery, t. tanečnice indické. Po wrogitj gedně hođiny zawn, brány chrámu se ctemrau, a z těch mnohých potrmů newiděti ničeho wjece. Po frmy, slauzjej obywatelům a služebnjčům chrámu toho k jídlu, newywagi do hlawnj wěže, nžbrž do postrannjho stawenij přinášijny, samž pry tehďaz i modla své oči obracuge a ge žehná. Nočnj náklad na strawu bésa a gině geho potřeby obnášj 50,000 tolarů we střjbre, kteraužto znamenitau summu aby obywatelé města toho tjm snáze sehnati mohli, ode wšech giných danj a poplatků na prosbo oswobozeni gšau.

Wchod do tržistě w Akre.

Slowo pazár, gajž ge přjbužnj nám Erbowé a Bulhari wyslowugi (odtudj i gměna některých měst u nich, t. př. Nowy Pazár), anebo bazar, gajž ge žapadnj Europejčané, gmenowitě Francouzové, Angličané a Němci wjssj, wyznačenáwá we wýchodnjch fraginách, zwlastě pak w Turecku, tržistě, t. wšelstě wteregně mjesto, ku prowozowanj trhu čili lupectwj odhodlané a přihotowene. Takowato tržistě obycěně přináležegj obcem a městům, někdy pak, aspoň znamenitěgšij mezi nimi, i samým panownjčům, a důchody z nich býwagi nad mjru wýnosně. Ššauť pak tato tržistě dwogjho způsobu: gedna pod holým nebem, slauzjej su prodávánj hrubého a rozřáhlého zboží menšij ceny, giná zďená čtwerhranně nebo obdlauně z kamenj s přewelikým klenutjím, do nichž wysolan swjli slabě swjtljstko padá. Tato wšlednj we fraginách wýchodnjch za tau dwogi přjčinnau zwlastěnj wyhodn a cenu magj, je přjgennj chládek působj, a nakaupeněmu w nich zboží přjlišným horlem slunečnjch paprsků škodu a škazu wziti nedopauštegj. We wnitřku swém tržistě tato rozďelená gšau na weliké množstwj frámů a malých skladow. Zdeť se každěho času nalezagj fupci rozličnjch národůw, prodávagjce drabě kamenj, mřobocenně poslawce a zlatoblauny, řemeslná díla od glara a střjbra, a rozličně gině zboží weliké ceny a newelického obgemu.

W těchto tržistěch gewj se patřně powaha obywatelů wýchodnjch zemj. W Konstantinopoli (Carihradě) nepotřidku spatřiti lze otewřeny frám fupců, w němž ani sám pán, ani žádný giný strážce přítomný nenj. Krádež w zemjch tureckých téměř docela neznámá gest; wšsem ale dwog- a trognásobně laupež, zwlastě w horách a pustinách. Z zde, gako ginde, každý swě zboží w té newdražšij ceně prodati nřluge; pročež fupugjci má práwo, oni se s prodawčem ugednati. A wšak méně, nežli dvě třetiny zproceněnj podáwati, nebyleby slušně a prožřetedně. Wědomot gest, že u giných národůw i polowici ceny dáwati lze, a že žide w ohledu tomto žabného prawidla a žabné mjry neznagi. W každě připadnosti, gedney co gedney, žustáwá Turek we swém frámě seděti nepohnutý s nohama na střjž založenjma, aniz se tedy tak dalece uponjzj, aby Francanowi — kterýmžto názwistěm oni wšsem europejským křestianům přjčjwagi — negalau zwowřilost profězał, leda že by se to stalo w naděgi newjručého žisku. A weteru fupci své frámj gen zlehá zamyslagi; a wšak tržistě přes noc gak wnitě tak i wně dčbrau strážj opatřjno býwá.

Tržistě we fraginách wýchodnjch negšau gediné mjsta určená k wystawenj, prodávánj a fupowanj wšelického zboží; nžbrž i wšeligatě besedy a scházky obchodnjků w nich se oddjwagi, we kterémžto ohledu ona sam poněšud mjsta nashich peněžen čili fupcůch dworů (Börse) zastupugj. W tržistě takowém gest škof wšeho obchodu a wšeho společenstěho obcowanj. Powaha a mrawy wýchodlanů nedopauštegj, aby oni w domě swém a w rodině negafěho společenstěho wyraženi požjwali, gajž to u ostatnjch zwedených národů europejských se dege. Moslemj (Moslem, wyznawac náboženstwj Mohammedowa) přjliš málo lidj u sebe spatřuge, a cizjho, nadto pak Francana, gen žřidka a s welikau ostychawostj i neduwětau do swěho domu přjgimá. Pozwánj k obědu u něho newššau se stáwá; bály, koncerty a gině společenstě žabaw a hry, přj nichž se osoby obojho pohlawj žhromáždugi, genu nasřze negšau známj. Prowodě žiwot o samotě wynakládá on čas swjg na práce obchodu swěho, na obřady genu náboženstwj přjdepšaně, na hru w šachy, a na powalowanj se w hāremu, t. w pologi anebo raděgi ohradě swjch žen. Totě celj obor wšlednj geho činnosti; gediné w tržistě nalezá negšau náhradu a gafobu oslazenj gednoduchosti swěho domácejho žiwota. Zdeť on přj fupcěnj wstřpuge s ginými we ználost, dáwá se we swobodná a nenucená rozmlauwánj a zawjrá wšelstě blížšij spolky. W tržistěch wšesměs wyraženi a tudjž i rozmluwy mnohem gšau swobodněgšij, nežli w lawjrnách, škogicjch pod wteregným dozorstwjím; pročež negednau w těchto tržistěch, pod žamyslem obchodu a fupectwj, gž i w následějch swjch důležitě politické spřjnutj škropeno bylo. A newpamatněgšij stawenjm tohoto druhu přináležj weliké tržistě w Konstantinopoli, wystaweně od Mohammeda II. lěta 1462, a w Ispahannu w Persi, gehož důchodu k zaprawenj nákladu frálomstěho dworu perského obřázany gšau. Z tržistě w městě Akre se nalezagjce, lěta 1400 a násl. wystaweně, wšsim prawem k newpředněgšij budowám tohoto druhu počjti se mže.

Město Akra čili Akko slawlo za času Řekůw a Řimanůw Ptolemájs; od Francanůw prozwáno gest St. Jean d'Acre, z přjčiny je bylo někdy školem rytjřů řádu sw. Jana (až do r. 1291).

(Wchod do trzyszté w Ale.)

W době krizáckých wálek bylo hlavním přístavem | wané. Leží w aurodné, tu dobu ale puště fragině,
 Europeců zbrogne na wýchod k dobytí země swatě | a paty hory Skarmel na moři, w zemi Syřské, ted
 táhnaucej, posleze l. 1291 od Saracenu wybozo- | nedáwno od tureckého Sultána mistrtráli egyptskému